

Geef leraren privileges!

Onze maatschappij heeft de leraren aangewezen om de belangrijkste problemen van onze samenleving op te lossen. Het onderwijs in het VMBO moet beter, opdat er niet een sociale onderklasse ontstaat. Leraren krijgen ook steeds meer een opvoedende taak, omdat ouders daar vaak geen tijd meer voor hebben. En het onderwijs moet er ook nog eens voor zorgen dat onze kinderen straks op het hoogste niveau kunnen meedraaien in de internationale kenniseconomie. Dit terwijl leraren steeds van onderwijsvorm moesten veranderen en hun vrijheid om lessen naar eigen goeddunken in te richten steeds verder is beperkt. Terecht merkten Ad en Marijke Verbrugge dan ook op dat ...

Weinig mensen zullen ontkennen dat de leraar een belangrijke maatschappelijke functie vervult, vandaag de dag misschien nog wel meer dan vroeger. Het is dan ook frappant om te zien hoe weinig leraren krijgen betaald en hoe weinig waardering zij krijgen van de samenleving. Waar je vroeger als leraar nog veel aanzien genoot, vindt men je tegenwoordig eerder meelijwekkend. Dat komt omdat een baan in het bedrijfsleven veel meer verdient, maar ook door de afname van het idealisme in onze samenleving en omdat de status van het beroep, o.a. met de komst van het anti-autoritair denken, sterk is gedevalueerd. Het is haast onmogelijk om respect af te dwingen bij leerlingen en hun ouders. Het gevolg van dit alles is dat een baan in het onderwijs steeds minder wordt gewaardeerd, terwijl juist nu talentvolle en inspirerende leraren verschrikkelijk hard nodig zijn. Helemaal in de nabije toekomst, omdat dan een tekort dreigt van tienduizend leraren.

De oplossing ligt allereerst in verhoging en differentiatie van de lonen. Ik verwijs hier naar de voorstellen zoals gedaan door Ad en Marijke Verbrugge. Een loonsverhoging alleen is echter niet genoeg. Het is de vraag of een regering, van welke signatuur dan ook, de lonen zover weet te verhogen dat het beroep van leraar even aantrekkelijk wordt als een baan in het bedrijfsleven. Zeker wanneer we te maken hebben met een krappe arbeidsmarkt. Een eenmalige loonsverhoging heeft tevens een beperkt effect omdat een ruimer maandbudget snel went. Daarin zijn leraren net als andere mensen.

Er is dus meer nodig dan een verhoogd salaris om het leraarschap weer aantrekkelijk te maken. Het imago van het beroep van leraar moet structureel en zichtbaar worden versterkt. Dit kan onder andere door leraren privileges te geven. In andere landen, zoals in Turkije, waar leraren nog wel aanzien genieten, hebben leraren verschillende privileges. Zoals bijvoorbeeld speciaal voor hen gereserveerde hotels en restaurants, goedkope woningen en ze kunnen elkaar gratis bellen. In Nederland zou men kunnen denken aan de verstrekking van een *leraarpas*, waarmee de eigenaar recht heeft bijvoorbeeld gratis openbaar vervoer, gratis museumbezoek, of gratis gebruik van bibliotheken. Dit kost misschien overheidsgeld, maar waarschijnlijk minder dan een beperkte loonsverhoging. Tevens zou men kunnen denken aan privileges die in feite niets kosten, zoals voorrang op de wachtlijst voor een parkeerplaats, een huurwoning en misschien zelfs op die voor een operatie.

Maar een leraarpas heeft juist ook effect doordat het bedrijven, die steeds vaker aan maatschappelijk ondernemen doen, de mogelijkheid geeft om leraren te steunen. Zij hebben hier direct belang bij, omdat een goed opgeleide bevolking voor hen van levensbelang is. Zo zouden leraren gratis naar de bioscoop kunnen of krijgen ze korting op hun hypotheek.

Het is wel van belang dat de maatregelen statusverhogend werken. Een euro korting op een bepaald product versterkt juist de indruk van de armetierige leraar. De privileges moeten

aanzienlijk zijn, bijvoorbeeld korting op plaatsen op de ertribune of eerste klas openbaar vervoer. De details laat ik echter over aan het publieke debat, zo ook de vraag welke leraren onder dit privilegebeleid zouden moeten vallen. Alle leraren of alleen die van de VMBO's in de Randstad? Ook zouden andere maatschappelijk ondergewaardeerde beroepen hieronder kunnen vallen, zoals dat van verpleger.

Met dit soort privileges laten we als maatschappij zien dat deze mensen werkelijk worden gewaardeerd om wat ze doen. En met een beetje geluk wordt hun beroep weer even populair als het ooit was.

Degi ter Haar